

Polskie Towarzystwo Hydrobiologiczne
ul. Żwirki i Wigury 101, 02-089 Warszawa
Tel. (22) 756 74 86, 691 472 617
sekretarz@pth.home.pl

Warszawa, 24 sierpnia 2022

Stanowisko Polskiego Towarzystwa Hydrobiologicznego

Polskie Towarzystwo Hydrobiologiczne stanowczo nie zgadza się z koncepcją zaprezentowaną przez Ministra Marka Gróbarczyka podczas Komisji Sejmowej dla Odry, iż konieczna jest budowa stopni wodnych, mających na celu poprawę stosunków wodnych w Odrze i że zapobiegnie to kolejnej katastrofie podobnej do obecnej. Uważamy ją za błędną, przeczącą obecnemu stanowi wiedzy naukowej i nieuzasadnioną zarówno z przyrodniczego, środowiskowego, jak i ekonomicznego punktu widzenia. Progi i będące konsekwencją tego piętrzenia, zmniejszą prędkość wody, w wyniku czego organizmy fitoplanktonowe zwiększą swoją liczebność, nawet 10-, 50-krotnie w stosunku do stanu obecnie obserwowanego, generując częstsze toksyczne zakwity, które są szkodliwe dla ekosystemu oraz dla otoczenia gospodarczego rzeki.

W efekcie pojawienia się progów, oprócz toksycznego *Prymnesium parvum*, mogą pojawić się w Odrze także toksyczne cyjanobakterie (sinice), które rozwijają się w żyznych wodach stojących i wolno płynących. Zwolniony przepływ wody sprzyja jej nagrzewaniu się w upalne dni, a sinice to głównie gatunki ciepłolubne. Stan sanitarny wody ulegnie znacznemu pogorszeniu, w związku z określonym ciągiem przyczynowo-skutkowym: w czasie zakwitów wód, czyli nadmiernego rozwoju glonów i sinic będzie dochodziło do okresowego przesycenia wody tlenem, następnie do intensywnego obumierania tej biomasy, a w konsekwencji do przydych i odtleniania warstw przydennych, uwalniania do wody z osadów dennych rozpuszczonych związków biogenych (przede wszystkim odpowiedzialnego za eutrofizację fosforu) i ich dalszego wykorzystywania przez glony planktonowe i cyjanobakterie.

O ile aktualna katastrofa ma charakter odwracalny i rzeka będzie powoli wracała do normalnego funkcjonowania, realizacja planów regulacji rzeki, zniszczy ją na dziesięciolecia. Odrze grozi utrata atrybutu rzeki. Powstała infrastruktura hydrotechniczna, w wyniku ciągłej eksploatacji będzie wymagała notorycznych zabiegów naprawczych. Pragniemy zaznaczyć, że Odra, to przede wszystkim rzeka i ekosystem, a nie część infrastruktury drogowej. W obecnej sytuacji Odra wymaga zminimalizowania aktywności ludzkiej przede wszystkim w korycie, ale i w dolinie zalewowej. Pilnego uporządkowania wymaga także gospodarka ściekowa w zlewni, z bezwzględną walką z nielegalnymi zrzutami ścieków zarówno przez podmioty gospodarcze, jak i osoby prywatne. Należy też, zaktualizować listę substancji priorytetowych i wprowadzić zaostrzone normy spuszczenia tych związków (także wód solankowych) do rzeki szczególnie w okresach bardzo niskiego poziomu wód. Alternatywą do dalszej regulacji Odry jest zwiększenie retencji wody w całej zlewni, w tym retencji gruntowej, co przyczyni się do zapobiegania skutkom suszy nie tylko w korycie rzeki, lecz również na terenach rolniczych, coraz bardziej narażonych na oddziaływanie zmian klimatycznych.